

СТАНОВИЩЕ

ОТ ДОЦ. Д-Р ЗОРНИЦА ДИМИТРОВА ПЕТРОВА

Преподавател по пиано и клавирен съпровод в АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“

За присъждане на научна и образователна степен „Доктор“

На

НАДЕЖДА СИМЕОНОВА ПЕТРОВА

По професионално направление 030802 „Музикално и танцово изкуство“

По научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“

Катедра „Музикален фолклор“, Факултет „Музикален фолклор и хореография“

С тема на дисертационния труд:

„РАЗВИТИЕ НА КЛАВИРНИЯ СЪПРОВОД НА НАРОДНА ПЕСЕН“

Докторантката Надежда Петрова е между ярко запомнящите се възпитаници на катедра „Пиано и акордеон“ с многобройните си изяви на концертния и конкурсния подиум, с талантливото си музициране и изключително отговорното си отношение към учебния процес в специалността „Изпълнителско изкуство- пиано“. Като познавам добре и съм проследила във времето нейното възходящо развитие в класа на проф. Снежана Симеонова, с убеденост мога да заявя, че настоящата докторска дисертация увенчава логично и категорично прогресиращото ѝ развитие като надарен и ерудиран специалист.

Дисертационният труд „Развитие на клавириния съпровод на народна песен“ е в обем от 227стр. с Увод, Четири глави и Заключение. Ползваната литература респектира със своите над 173 заглавия, а приложенията - с богатата допълваща информация от над 190 нотни примери, систематизации по различни признаци, анкети с композитори и акомпанятори.

Уводът ясно набелязва обекта, предмета и целта на дисертацията. В него авторката си поставя многопосочни задачи, като постоянно поддържа „линията“ на съпоставка между песните в народен тон, предназначени за класически певци и певици и автентичните народни песни с добавен клавирен акомпанимент, насочени към учебната практика на фолклорните певци. Изяснена е и методологичната основа на труда. Надежда Петрова използва термина „Жанра на народната песен с

акомпанимент“, в който прави опит да съвмести по определени общи белези (между които наличието на клавирен съпровод) на автентични и авторски фолклорни песенни образци.

Първа глава от труда носи заглавие „Специфики на акомпанияторската дейност в жанра народна песен с клавирен съпровод“. Тук Надежда Петрова прави обстоен преглед на специфичните белези, свързани с традиционната „селска“ и „градска“ песен. В подзаглавието „Специфики на акомпанияторската професия“ се съдържа претенция за теоретизация в областта на една изключително мащабна художествена дейност, каквато е клавирният съпровод. Авторката се спира на многолетните публикации на Александър Люблински и Евгений Шендерович, признати с годините за едни от основните разработки в областта на акомпанияторската методика.

На проблемът за съществуващите различни класификации относно клавирният акомпанимент, докторантката посвещава обширен фрагмент. Методиката за определянето им се осветлява през призмата на редица сформирани виждания: на проф. д-р Марияна Булева, проф. д-р Николина Кротева, проф. д-р Даниела Дикова. Когато представя тезите си за народната песен авторката с право се опира върху труда на проф. д.и.н. Божидар Абрашев „Обработка и оркестрация на българската народна музика“. Предложената от него класификация на видовете обработки е ясна, точна и практически защитена. Наред с това, Надежда не пропуска и предложените по въпроса възгледи на доц. д-р Рада Славинска, проф. д-р Манол Тодоров, проф. д-р Тодор Джиджев, Ани Линчева и др.

Втора глава от дисертационния труд визира „Народните песни с клавирен съпровод в творчеството на българските композитори от Първо поколение“. Представен е мащабен информационен масив. Трябва да подчертая респекта си към задълбочения историографски подход, чрез който се осветлява процесът: от формиране и развитие на събирателската дейност и първите публикации на Арнощ Товачовски и Франьо Кухач ((1875) до първите концертни изпълнения на песенни фолклорни образци. Имената на оперните певци Михайлов- Стоян, Христина Морфова, Иван Петров, Петър Райчев, Димитър Попиванов и др. „заблестяват“ в дисертацията с фактологията на тяхната мащабна патриотична дейност. В многобройните си рецитали в страната и извън нея те пропагандират най- ранните сборници с песенни фолклорни обработки. Интересен е фактът, че оперните певци, както и техните пианисти-акомпаниятори (напр. Людмила Прокопова) нерядко сами участват в процеса на обработване на автентичните мелодии. „Развоят“ е исторически обхванат: от професионалното творческо дело на видни музиканти като Андрей Стоянов, Асен Димитров и Йосиф Чешмеджиев до неговия естествен апогей в този ранен етап, а именно соловото песенно творчество на Добри Христов. В жанра на обработката за глас и пиано е представена богата информация и за творчеството на Александър Кръстев и Петър Динев.

Народната песен с клавирен съпровод се разглежда в развитие с проследяване на важни опорни белези като: амбитус, размер, форма, лад, структура, хармонизация, клавирна фактура.

В Трета глава Надежда Петрова разглежда „Народната песен с клавирен съпровод в творчеството на Второ и Трето поколение български композитори“.

Задълбочено са представени дебатите около проблема за създаването и същността на български национален музикален стил, проблем, възникнал през 20-те години на миналия век. Изключително интересни са историческите данни за значението на композитора Димитър Ненов в качеството му на уредник в Радио София.“ Голяма заслуга на Димитър Ненов, казва Надежда Петрова, е борбата, която води за разрешаване проблема какъв да бъде акомпаниментът на народните песни.“(стр. 104) Освен да обогати репертоара на Радио София с народни и художествени песни, Ненов се стреми към изясняване хармоничния език на клавириния акомпанимент. За тази цел са поръчани много нови композиции на песенни образци с пиано. По думите на авторката, пръв откликва на тази идея Любомир Пипков. Тук Надежда анализира огромната роля на творците от второ поколение: Любомир Пипков, Панчо Владигеров, Светослав Обретенов, Парашкев Хаджиев, Марин Големинев. Проследява естетическите натрупвания в трактовката на фолклорните първоизточници, както и навлизащите нови характеристики в партията на пианото(типове артикулация, динамика, орнаментика, темпови отклонения).Що се отнася до трето поколение български композитори, авторката се спира на Димитър Петков и Тодор Попов като мотивира избора си с наличието в творчеството им на обработки за глас и пиано.

Считам **Четвърта глава** (Народната песен с клавирен съпровод в репертоара на народните певци) за дисертабилен център на труда. В нея задълбочените изследвания на докторантката имат безусловно приносен характер. Направени са важни музикално - исторически и методологични изводи относно причините за появата на добавен клавирен съпровод към автентични песенни образци. Изтъкната е „първооткривателската“ роля на двете фолклорни музикални училища (в Котел и в Широка лъка). Изготвен е богат и актуален информационен масив за базисното висше училище по отношение на българския музикален и танцов фолклор, а именно АМТГИИ “Проф. Асен Диамандиев“. Точен и достоверен е прегледът на наличните сборници, предназначени за обучението на народни певци, на техните съставители и аранжори. Буди респект богатата поредица от изявени фолклорни изпълнители, диригенти и теоретици, чиито имена и днес внушават високия престиж на академичното обучение във факултет „Музикален фолклор“.

Надежда Петрова прави компетентен анализ на развиващите се тенденции в композирането на клавириния акомпанимент към народните песни. Според нея“ Голям процент от публикуваните обработки съдържат разширяващи формата елементи – въведение, интермедия и заключение. Слабо изразена е тенденцията, при която упоменатите елементи са по-обемни и замислени по-клавирно, с цел пианистът да се изяви и да разкрие цялата звукова палитра на инструмента“.(стр.199)

Специално искам да отбележа приносния характер на статиите , засягащи изпълнителските и ансамбловите проблеми на клавириния акомпанимент на народна песен в различните учебни форми в академичната подготовка на фолклорни певци. Тук докторантката свободно разгръща личния си професионален „арсенал“ и опитност, прави ярки паралели и правдиви обобщения. Всичко това, според мен, се оказва най-полезната, иновативна и надграждаща информация за ролята на клавириния компонент именно и най- вече в обучителния процес на младите народни музиканти.

Като напълно подкрепям основните тези на докторската дисертация, считам за лична отговорност да попълня определена информационна неточност относно обучението по дисциплината „Клавирен съпровод“ в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“. Надявам се, че при издаването на този труд(което ще представлява голяма полза) тази информация ще се има предвид:

1. И днес в часовете по Клавирен съпровод се провежда обучение и контролна проверка върху шестте тома на Антология на българските метроритми за пиано от Николай Кауфман
2. И днес в часовете по Клавирен съпровод се провежда обучение и контролна проверка по Транспониране на клавирна партия до интервал г.3 във възходяща и низходяща посока
3. През учебните 2017-2018 и 2018-2019 години студентите, изучаващи дисциплината „Клавирен съпровод“ изнесоха поредица от концерти (в зала „Юрий Буков“ и НЧ „Христо Смирненски“) със солисти – студенти от специалност ИИФ-народно пеене: Иван Огнев, Георги Димитров, Деян Иванов, Мая Алексиева и др.
4. Обучението по Клавирен съпровод в Магистърска степен на Диана Стоева(понастоящем щатен корепетитор във факултет “Музикален фолклор“) изцяло беше съобразено с репертоара на класовете по народно пеене, предвид ансамбловата й дейност със студентите
- 5.

В обобщение, като приемам изтъкнатите приноси на дисертационния труд за правдиви и съществени, предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Надежда Симеонова Петрова.

29.08.2022
Пловдив

Изготвил Становището:
доц. д-р Зорница Петрова